

En definerings af religion i et pluralistisk samfund

Ekspert i religion, der står over for spørgsmålet om, hvordan man definerer religiøse skikke i det skiftende og pluralistiske samfund af i dag, har undersøgt samtlige religioners væsentlige særpræg, og hvordan disse faktorer kommer til udtryk i Scientologi.

Mange mener, at de allerede kender svaret på spørgsmålet: "Hvad er en religion?"

De definitioner, der benyttes fra en person til den næste, er næsten altid baseret på personlig religiøs arv og erfaring, men historien har ikke desto mindre vist, at denne fremgangsmåde er farlig. Det var en sådan fremgangsmåde, der

førte til korstogene, den spanske inkvisition, blodsudgydelser gennem hundrede af år i Holland og andre steder i Europa, og de vedvarende problemer i Nordirland.

Mere almindeligt var det, at restriktive måder at definere religion på førte til mindre voldelige, men alligevel lige så destruktive former for diskrimination og andre brud på menneskerettigheder –

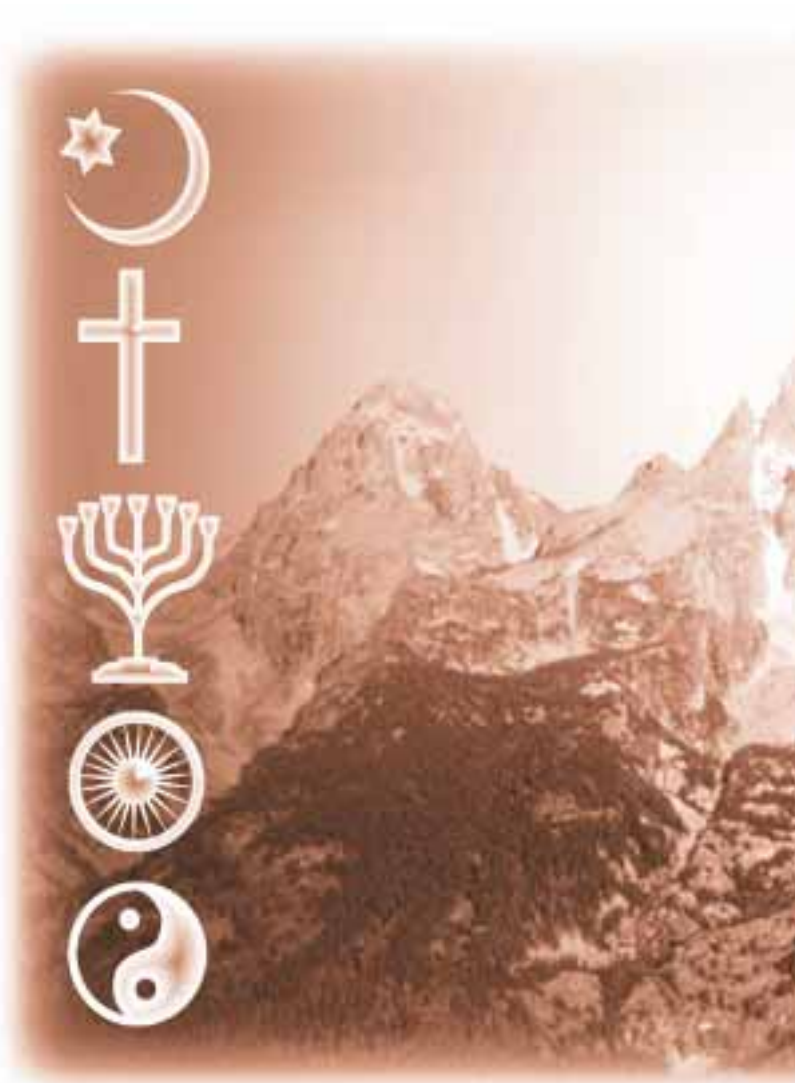
især over for medlemmer af nye og ukendte trosretninger.

I århundreder har Vestens tænkere grebet dette emne an ud fra den særlige synsvinkel i den jødisk-kristne tradition. Denne fremgangsmåde kredsede omkring to fundamentale, men alligevel sammenhængende lærebegreber – troen på, at der er en personlig skaber, en Gud adskilt og forskelligt fra mennesket, og at menneskets højeste aktivitet er tilbedelsen af, bønner til og ærbødigheden for denne Gud. Hvis troen ikke indeholdt disse læresætninger, blev den ikke regnet for at være en tro.

Denne doktrinære fremgangsmåde afspejler også den måde hvorpå de vestlige videnskabsmænd, helt tilbage fra det civiliserede samfunds begyndelse og op til for kun kort tid siden, søgte at analysere religionens tankegang og handlemåder. I århundreder har begreberne "religion" og "kristendom" været nærmest synonyme. Henrik Fieldings sarkastiske bemærkning: "Med religion mener jeg kristendom, med kristendommen mener jeg protestantismen, med protestantismen mener jeg Den Anglikanske Kirke, som indsat af loven", fanger meget præcist tidens holdning. Faktisk så nægtede England at anerkende jødedommen som en egentlig religion i forhold til velgørenhedsspørgsmål så sent som i 1837.

At bedømme religioner ud fra denne alt for simplificerede målestok, lukkede ikke kun dørene for mange religioner, men åbnede dørene for forfølgelse – og faktum var, at det at "definere" religion er langt mere end et spørgsmål om akademiske overvejelser. Det er en holdning, der har medført ulig behandling, diskrimination og endda vold.

Globaliseringen og en opblomstring af mangfoldige religioner i den vestlige verden medførte heldigvis, at forskere efterhånden opdagede, at disse doktrinære holdninger ikke så nemt kunne

Det er østens synspunkt, at alle religioner, trods forskelligartede overbevisninger og skikke, blot er forskellige stier, der fører til den samme virkelighed. Som et gammelt japansk digt siger: "Der er mange stier ved bjergets fod, men på toppen er udsigten til månen den samme."

overføres til religioner, der ikke havde deres grundlag i den jødiske-kristne tradition – en opdagelse som efterhånden førte til en ændring af dette synspunkt. Den indbyggede forudindtaget, der lå i den gængse måde at definere religion på, blev især tydelig, da de ind-

En definering af religion i et pluralistisk samfund

fødtes eller østens religioner kom under debat. Mange af disse har hverken en gud eller et højere væsen, for ikke at tale om en personlig skaber-gud, og nogle har en tendens til at opfatte religionen som en integreret del af hverdagen.

I virkeligheden er der kun en ringe grad af trosstruktur i mange af de indfødtes religioner, og i visse østlige religioner, som Zen buddhismen og hindu Bhakti, betragtes læresætninger som

underordnede, eller endog som en hindring for åndelige fremskridt. Hvordan kan nogen benægte religiøsiteten af Theravada buddhismen og jainismen, som ikke tror på en gud, når begge disse går femhundrede år forud for kristendommen? Hvad med de mange hindu-sekter, som selvom de har mange guder, helt klart underordner disse under det overordnede mål – forening af "Selvet" med det "Absolutte"? Og hvad med taoismen, som ikke kan defineres men kun "erkendes", eller konfucianismen, hvor en stærk personlighed er målet og vejen til at opnå den er visdom?

Nutidens religionsforskere er nu enige om, at en undersøgelse af religion må være objektiv og ikke baseret på begreber, der er taget fra en særskilt tradition. Brugen af en definition, der favoriserer en bestemt religiøs tradition, vil uden tvivl diskriminere andre religioner og har uden tvivl resulteret i forskellige grader af religionsforfølgelse. I stedet har eksperter udvidet deres horisont, om man så må sige, for at opnå hvad professor emeritus i sociologi ved Oxford universitetet, Bryan Wilson, kalder: "Etisk neutrale definitioner" af religion. De består af: "Elementer, der efterhånden er blevet anerkendt for at være det, der udgør en religion, uanset troslærens indhold, de religiøse ritualers beskaffenhed, eller den formelle status dem, der er i religionens tjeneste, har". På denne måde sikrer man, at en religions trossystem og praksis fortolkes retfærdigt og upartisk.

Der er stadig mange forskellige måder at definere religion på, for mange til at tælle dem. I de senere år er trenden gået i retning af at analysere religioner gennem "Komparativ religion" metoden. Her er indfaldsvinklen til at forstå en religion at lave en tværkulturel sammenligning af dens forskellige dele. Denne metode og den kontekst, den blev udviklet i, behandles i det følgende.

RELIGION DEFINERES AF VESTENS LÆRDE

I mange hundrede år er religion blevet defineret på grundlag af dens doktriner og primært, hvorvidt de pågældende doktriner indeholdt de samme karakteristika som kristendommen. De tidligste forsøg på at strække sig ud over den traditionelle undersøgelse af doktrinerne, fandt sted i 1800-tallet, da visse lærde begyndte at overveje intuitive og erfaringsmæssige faktorer. Dette var et forsøg på at lægge mere vægt på menneskets indre religiøse følelser, hvilket var noget helt basalt i Asiens religioner, men noget man hidtil havde manglet i de vestlige analysemetoder. Dette resulterede i en mere indadgående måde at gribe tingene an på, illustreret af den tyske teolog Friedrich Schleiermachers definition af religion som en "følelse af absolut afhængighed" – i modsætning til en følelse af "relativ" afhængighed af noget andet, noget guddommeligt.

I mange år blev religioner, især østens religioner, fortolket ud fra en sådan metodik, som ofte var mere baseret på spekulation end faktiske kendsgerninger. Omsider i 1860'erne opfordrede videnskabsmanden Max Muller fra Oxford, til dannelsen af en "religionsvidenskab", som kunne fortolke religionerne ud fra objektive kriterier baseret på faktiske kendsgerninger og ud fra pålidelige og minutiøse sammenligningsmetoder.

I 1900-tallet hævdede antropologer og sociologer, at religiøs overbevisning og handlemåde kun kunne forstås udfra netop den kulturelle baggrund, hvori de var opstået. Anført af sociologerne Emile Durkheim og Max Weber, slog de fast, at en religion burde analyseres udfra dens samlede sociale bestanddele, og de reducerede herefter den religiøse overbevisning til sociale, økonomiske, politiske, psykologiske og kulturelle bestanddele. Men mange af de metoder, de havde

gjort sig til talsmænd for, blev imidlertid kritiseret på grund af deres manglende evne til at tage fat om det, der af mange blev betragtet som det mest essentielle element i religionerne: *Transcendens*.

Begrebet transcendens, som betyder "at gå udover", "at bygge bro over" eller "at krydse hen over", er et dybt rodfæstet træk i alle religiøse overbevisninger og et centralt element i ethvert moderne forsøg på at definere religion. Transcendens danner forbindelsen mellem den naturlige verden og det overnaturlige, og gør det således muligt for mennesket at passere gennem grænserne for sin biologiske eller fysiske tilstand til den guddommelige sfære. Dette sted kan være fysisk håndgribeligt, ligesom et tempel eller en kirke eller abstrakt som et billede eller et princip – eller begge dele.

Skellet mellem det guddommelige eller det overnaturlige og den fysiske verden – mellem det "hellige" og det "verdslige" – er et andet vigtigt træk i religiøs overbevisning og et begreb, der er indeholdt i de fleste definitioner af religion. Denne adskillelse er især iøjnefaldende inden for religiøse ritualer, skikke og en ydre pragt, der er af tydelig religiøs karakter.

Snart efter begyndte udviklingen af andre bredere indfaldsvinkler – som religion kunne defineres ved hjælp af. De var baseret på Schleiermacher, men uden dog at medtage den "begrænsende" metode, som fokuserede så meget på sociale faktorer. To af de bedst kendte personligheder, der stod bag denne nye fremgangsmåde, Rudolf Otto og Mircea Eliade, gjorde sig til talsmænd for at definere religionen ud fra, hvordan mennesket oplever det hellige, en bevisthed, de beskrev som en intens og dyb religiøs følelse. De fokuserede mere på de ting, som den enkelte anså for at være helligt eller udstyret med en overnaturlig kraft, om det så var en genstand, en person, en aktivitet eller en struktur.

En anden indfaldsvinkel, fremført af religionshistorikeren Joachim Wach,

En definering af religion i et pluralistisk samfund

analyserede også en religion ved at kigge på dens genstande og religiøse symboler. Wach udvidede den normale opfattelse af symboler til at omfatte mennesker, aktiviteter og selv institutioner – således kunne en hvilken som helst aktivitet, genstand eller person tjene som en bro eller et forbindelsesled mellem det helige og den materielle verden. Han kaldte disse aktiverende forbindelsesled for "former for religiøst udtryk" og delte dem op i tre hovedkategorier: (1) Teoretiske former for religiøst udtryk, doktriner, trossætninger, myter og ord-sprog, (2) praktiske former for religiøse udtryk – tjenester, ritualer og praksis, og (3) sociologiske former for religiøse udtryk – organisationer, indbyrdes forhold og autoritet.

Selvom nutidens religions-eksperter bestemt ikke har kunnet enedes om en almengyldig definition af religion, synes der dog at være enighed om, at de tre nedestående former for religiøse udtryk giver et korrekt billede af de vigtigste og mest almindelige fællestreks for religion. De tre indfaldsvinkler er:

- Et trossystem som beskæftiger sig med det overnaturlige, en slags "ultimativ realitet", som overgår den fysiske verden. Denne ultimative realitet kan bestå af en gud, guder eller et Højeste Væsen, eller simpelthen et overnaturligt princip, som for eksempel troen på sjælevandring.

- Religiøse handlemåder som sætter mennesket i stand til at kontakte, forstå, oprette en forbindelse eller være ét med denne ultimative realitet; og

- Et fællesskab af troende, der sammen stræber efter denne ultimative realitet.

De fleste religionseksperter i komparativ religion er nu enige om denne tregrenede metode, fordi den er fri for religiøs partiskhed, den er ikke påtrængende og den går uden om en evaluering af religiøs overbevisning eller handlemåde. Den er, sagt med Bryan Wilsons ord, helt klart en "etisk neutral" definition.

*Begrebet
transcendens, som
betyder "at gå ud
over" eller "at
krydse hen over",
er et dybt
rodfæstet træk
alle religiøse
overbevisninger.
Det lader
mennesket passere
igennem
begrænsningerne
af dets fysiske
tilstand til den
guddommelige
sfære.*

TILSIDESÆTTELSE AF INTERNATIONALE NORMER

Mens det ser ud til, at en sådan definition af religion får tilslutning fra nutidens religionseksperter som den korrekte indfaldsvinkel til dette emne, så siger internationale menneskerettighedslovgivning, at denne metode er den eneste gyldige. Og selvom internationale menneskerettighedsorganer med vilje ikke definerer religion, har de til gengæld fortsat nogle helt igennem internationale standarder, der kræver, at regeringer ikke benytter diskriminerende definitioner eller anvender objektive definitioner på en diskriminerende måde.

Desværre er det kun alt for tydeligt, at religiøs diskrimination trives, selv i demokratiske samfund. Den internationalt anerkendte undersøgelse fra 1997 "Freedom of Religion and Belief" (Religions- og trosfrihed) er en rapport, der er udarbejdet af The University of Essex Human Rights Centre i samarbejde med eksperter fra 50 lande og den dokumenterer, at religiøs diskrimination og undertrykkelse forekommer igennem

De Forenede Nationers Internationale Konvention om Borgerlige og Politiske Rettigheder og andre menneskerettighedstraktater, beskytter og garanterer den store bredde i tanke-, samvittigheds- og religionsfrihed, som findes i de 137 lande rundt i verden, som har underskrevet disse konventioner.

En definering af religion i et pluralistisk samfund

anvendelsen af "snævre fortolkninger" af religionsbegreber.

Nogle af de vigtigste internationale standarder til forebyggelsen af denne diskrimination blev udviklet af FN, der har som et af sine hovedformål at fremme "respekt for menneskerettigheder og for fundamentale friheder for enhver, uden skelnen til race, køn, sprog eller religion." (Art. 1(3) af de Forenede Nationers pagt). Disse principper om lighed og ikke-diskrimination er af så fundamental vigtighed, at de i den almindelige internationale lovgivning betragtes som principper, der er bindende for alle civiliserede nationer.

For at kunne fremme disse principper, anmoder FN's menneskerettighedstraktater, resolutioner og rapporter alle medlemslande om at anvende en religionsdefinition, som er tilstrækkelig objektiv og vidtstrakt til ikke at diskriminere mellem religioner. Af samme grund har FN forkastet kriterier afledt af de jødisk-kristne begreber som værende forældede og urimeligt restriktive og har i stedet foreslået en mere vidtfavnende og "etisk neutral" tilgang i stil med den, der anvendes blandt religionseksperterne.

Dette mandat til religiøs tolerance er tydeligt udtrykt i de officielle retningslinjer, som FN's komité for Menneskerettigheder godkendte ifølge artikel 18 i Den internationale pagt for civile og politiske rettigheder. Her garanteres tankefrihed, samvittigheds- og religionsfrihed i hvert af de 137 lande som underskrev og stadfæstede traktaten. FN's menneskerettighedskommission, der er ansvarlig for, at de lande, der underskrev pagten, lever op til dens forpligtelser, har udtrykkeligt advaret dem mod at diskriminere mod nogen religion. Kommissionen har henstillet til de underskrivende lande om at behandle alle religioner lige. Det skal især gælde for de religioner, der er "nyetablerede, eller repræsenterer religiøse minoriteter, som let kan blive genstand for et dominerende religiøst samfunds

fjendtlighed", samt de religioner, der har en "ikke-teistisk" overbevisning (para. 2).

FN's mest fremtrædende autoritet inden for det religiøse område, "The Special Rapporteur on Religious Intolerance" (Særlige rapportør vedrørende religiøse spørgsmål), har understreget dette mandats mere tolerante definition af religion, ved at udtale at en gruppe, som går "længere end simpel overbevisning og appellerer til en gudeskikkelse, eller i det mindste det overnaturlige, det transcendent, det absolutte, eller det hellige, falder inden for den religiøse sfære". FN's "Særlige religionsrapportør" har også taget skarpt afstand fra visse standarder der har været brugt af visse regeringer i forbindelse med anerkendelse af religioner. Her var en anerkendelse baseret på medlemsantal eller på hvorlænge religionen havde eksisteret.

Andre internationale autoriteter, der arbejder inden for dette område benytter den samme fremgangsmåde. Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol udsender for eksempel regelmæssigt beslutninger, der anerkender og beskytter minoritetsreligioners rettigheder. En beslægtet organisation, "Human Rights Information Centre of the Directorate of Human Rights" (Menneskerettighedsinformationscenter inden for menneskerettighedsdirektoratet) i Europarådet, har udtalt, at den brede definition af religion, som benyttes af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention "ikke er begrænset til udbredte og globalt anerkendte religioner, men også gælder sjældne og næsten ukendte trosretninger", og at religion således "må forstås i en bred forstand". I april 1997 bekræftede en gruppe religiøse eksperter, der var blevet kaldt sammen af Organisationen for sikkerhed og samarbejde i Europa, der dækker mere end 50 lande, at FN's tolerante standarder bør gælde enhver definition af religion for at beskytte ultraditionelle og minoritetsreligioner.

RELIGIONERNES LIGHEDSPUNKTER

En forståelse for religioners grundlæggende karakteristika er af afgørende betydning, når en religion skal identificeres, men er ikke tilstrækkelig i opnåelsen af en fuld forståelse for, hvad religion betyder i nutidens samfund. I denne henseende er det igen lærerigt at ty til de religiøse eksperter og sociologer. Ud over at isolere religionernes *sine qua non* egenskaber, er der også mange, der peger på lighedspunkterne i nutidens religioner.

Enhver religions sandsynligvis vigtigste funktion – deres måske primære interesse – er *frelse*. Den er ikke begrænset til den åndelige frelse som i den jødiske-kristne tradition først og fremmest fokuserer på menneskets endelige skæbne. Den sande betydning af frelse kan langt bedre fornemmes i ordets oprindelse, fra det latinske "salutas" som betyder "sikkerhed" eller "helhed". Frelse har derfor at gøre med menneskets følelse sig "sikker" eller "hel" i dette liv. Religioner opnår dette ved at give deres tilhængere en måde, hvorpå de kan afhjælpe vanskeligheder eller ved at vise dem, hvad de må gøre eller tro på for at opnå en meningsfuld tilværelse, i sikkerhed fra livets største omvæltninger.

Det er klart, at de forskellige veje til frelse varierer meget fra religion til religion og spænder fra at tro på en "frelsende" gud til ofring til forskellige guder, dyrkelsen af sine forfædre, at tilpasse sig specifikke adfærdsmønstre, og udførelsen af bestemte ritualer og meditation.

En anden beslægtet og lige så vigtig funktion i enhver religion er fremlæggelsen af en *kosmologi*. Enhver religion har sit eget markante syn på kosmos – det fysiske univers' beskaffenhed, herunder tid og rum, verden vi lever i, og menneskets rolle i samme. Denne kosmologi udgør den filosofiske grundvold, som den pågældende religion er baseret på, og det udgør dens "religiøse filosofi". Denne religiøse

filosofi udstikker så til gengæld religionens læresætninger og trossystemer, giver dem særpræg og er tit den afgørende faktor, der tiltrækker nye medlemmer. Som Indiens hinduistiske forsker, *Sri Aurobindo*, udtrykker det: "En religion som ikke er et udtryk for filosofisk sandhed, udarter sig til overtro og fjendtlighed".

Ligeledes er *bevarelsen af ortodoksi* et almindeligt element i næsten enhver religion, og måden hvorpå en religion sikrer integriteten af sine overbevisninger, handlemåder, traditioner og skrifter strækker sig fra det meget simple til det juridisk sofistikerede. Johannes Åbenbaring 22:18 advarer på det kraftigste imod forandringer eller udeladelser i de kristnes religiøse tekster. I katolicismen har en hel religiøs orden, Jesuitterne, ansvaret for opretholdelsen af skrifternes integritet. Og "Den Kristne Videnskabs' Kirke" har ligesom andre, anvendt juridiske anordninger såsom copyright-love for at sikre, at de hellige værker ikke forvanskes eller bruges på en upassende måde.

Etablering af etiske og moralske love og retningslinjer, der er adfærdsstyrende og bestemmelser vedrørende "den rette opførsel" er af stor vigtighed i næsten alle religioner, og er udtrykt i så varierede former som for eksempel jødedommens "De ti bud", kristendommens "Den gyldne regel", buddhismens "Den ædle ottefoldige vej" og hinduismens "Dharmas vej". Den anerkendte religionsforsker Mircea Eliade påpegede, at mens religion har med det åndelige at gøre, er det også denne, der bestemmer menneskets adfærd: "Ved at efterligne guddommelig adfærd, holder mennesket sig tæt op af guderne og forbliver der – det vil sige, i det virkelige og det betydningsfulde".

Et *åndeligt helbredende element*, som er et af de ældste og mest basale elementer i religion, findes i mange af hinduismens "ayurvediske" handlemåder, i den tidlige kristendom, i nogle af buddhismens skoler, og i mange af nutidens religiøse trosretninger, som for eksempel i "Den

Kristne Videnskabs' Kirke" og i Pinsekirken. "(En) religion som ikke er helbredende kan i længden ikke overleve", udtalete professor David Chidester fra Capetowns Universitet. Han påpegede, at det kun er i denne moderne tidsalder, at religionen har opgivet sit primære ansvar for helbredelse af såvel kroppen som sindet.

Næsten enhver religion hjælper også på den ene eller anden måde sine medlemmer med at løse personlige problemer. I religioner, der udspringer fra den jødiske-kristne tradition, manifesteres dette ofte i en præsts rådgivning, især hvis sognebarnets vanskeligheder har med ægteskabet at gøre, problemer på arbejdspladsen eller i skolen, antisocial- eller selvdestruktiv adfærd såsom alkohol- eller stofmisbrug, eller simpelthen bare de dagligdags bekymringer. Kirker opfordrer nu mere og mere medlemmerne til at løse deres problemer gennem hjælp-til-selvhjælpsmetoder, såsom at læse bøger eller lytte til forelæsninger på bånd uforstyrret i deres eget hjem. Andre religioner anbefaler at følge specielle ritualer som en måde, hvorpå de personlige problemer løses. Katolikker anvender ofte skriftemål i dette øjemed. Bryan Wilson har beskrevet at denne funktion "nærmest giver frelse fra presserende lidelser og møje".

Adskillige andre af religionens funktioner kunne beskrives her. Men de lærde og historikerne har lagt vægt på, at tilstedeværelsen eller fraværelsen af en eller flere af disse funktioner ikke må misforstås som en faktor i at "definere" religion. Rettere sagt giver de en dybere forståelse for religionens store betydning i nutidens samfund, og hvad religionen betyder for dens tilhængere.

DE STATSLIGE ORGANERS FORSØG PÅ AT DEFINERE RELIGION

Der er endnu en kilde til definitionen af religion – statslige organer. Embedsmænd fra regeringen må med jævne mellemrum træffe beslutning om, hvorvidt en bestemt gruppe er religiøs og derfor kvalificeret til nogle privilegier, som kun tildeles religiøse organisationer. Dette privilegium kan være specielle byplanvedtægter, fritagelse for skat, bemyndigelse til at forrette vielser eller i visse områder bare den simple ret til at yde åndelig healing til de syge eller de ulykkelige. I nogle lande, især i de lande, der domineres af en statsreligion, skal religiøse grupper registreres og være godkendt af regeringen, før de kan udøve deres religion eller endda holde gudstjenester.

På trods af de specifikke, kulturelle forskelle landene imellem, har nutidige domsafsigelser adopteret brede definitioner af religion, som synes at passe perfekt til den "etisk neutrale" definition, som religionseksperterne i komparativ religionsvidenskab nåede frem til. Inden for bare de seneste år har landsretter i Italien, USA, Australien, New Zealand og Indien alle afvist en udelukkende teistisk definition af religion. Den italienske højesteret har udtrykkeligt gjort det klart, at domstolene må ty til de religiøse eksperter vurdering, når det kommer til at skulle afgøre, hvorvidt en troslære er religiøs.

Den definition af religion, som højesteretten i Australien sluttede sig til i forbindelse med "Church of the New

*Enhver religion
har sit eget
markante syn på
kosmos – det
fysiske univers
beskaffenhed, tid
og rum
inkluderet,
verden vi lever i,
og menneskets
rolle i samme.*

Faith v. Commissioner for Pay-Roll Tax” (Den nye tros kirke versus kommissionær for lønskat) (1983) 154 CLR 120, kunne lige så godt have været skrevet af en religionsforsker. I denne dom fremsatte retten et 4-punktsprogram, som stammede fra en empirisk analyse af anerkendte trossamfund: (1) en tro på noget overnaturligt, en realitet ud over den, vi kan opfatte med vore sanser; (2) at den tro, der er tale om, beskæftiger sig med menneskets natur, dets rolle i universet og dets forhold til det overnaturlige; (3) som et resultat af denne tro forlanges det af tilhængerne, eller de opmuntres til, at overholde særlige regler for opførsel eller til at tage del i en særlig praksis der har overnaturlig betydning, og (4) tilhængerne udgør en eller flere identificerbare grupper.

Imidlertid er mange, om ikke de fleste, regeringseksperter og dommere, som skal træffe disse beslutninger, ikke altid bekendt med nuancerne i de forskellige religiøse tankegange. Sandsynligvis er deres syn på religion blevet farvet af deres egne erfaringer, begreber, skikke og symboler ud fra den religiøse verden, som de blev født ind i og voksede op i. Således ville det ikke være ualmindeligt at have lige så mange definitioner af religion, som der er beslutningstagere. Med denne mangel på objektiv enighed er det selvfølgelig nemt at forstå, hvorledes religiøs diskrimination kan få grobund, om det så er bevidst eller ej.

ANERKENDELSER AF SCIENTOLOGI RELIGIONEN — EN OVERSIGT

Selv med den stadig mere fremherskende holdning, baseret på den etisk neutrale og velinformerede tilgang til religion fra akademikere og myndigheder, bli-

ver Scientologi Kirken til stadighed spurgt om, hvorfor den skal betragtes som en religion, hvis alle dens trossætninger og praksisser ikke er i overensstemmelse med den jødiske-kristne tradition. Som det forklares senere hen i denne bog omfatter udøvelsen af Scientologi religionen ikke gudsdyrkelse, bøn eller ærefrygt, i den form vi kender det fra den jødiske-kristne tradition, hvor de er den primære udøvelse af religionen, selvom scientologer tror på eksistensen af Det Højeste Væsen, som er placeret på toppen af Scientologi kosmologien.

Udøvelsen af Scientologi religionen afviger fra udøvelser af traditionelle vestlige religioner, idet man i Scientologi stræber efter at forbedre sin forståelse af og forholdet til Det Højeste Væsen, såvel som til hele kosmos, istedet for kun at afspejle gudsdyrkelse og tilbedelse. På dette punkt ligner Scientologi mere mange af østens religioner, som forsøger at forbedre ens forståelse af og forhold til et overnaturligt væsen, princip eller kraft.

For at kunne bidrage til forståelsen af, hvordan Scientologi kan sammenlignes med andre religioner, bad Scientologi Kirken en skare internationalt anerkendte religionsforskere og eksperter fra forskellige andre discipliner om at undersøge Scientologis trossætninger, praksis og organisationer og fremkomme med deres vurdering af Kirkens religiøsitet. Disse eksperter, som alle undersøgte Scientologi ud fra et ”etisk neutralt” standpunkt, er enige om, at Scientologi er en religion.

Udtalelserne fra adskillige af disse eksperter er offentliggjort i tillæggene til denne bog. De er:

1. Dr. Bryan Wilson

*Lektor og Professor i sociologi,
Oxford Universitet.*

Professor Wilson er en af de mest anerkendte autoriteter i verden inden for komparativ religion. Han har studeret Scientologi i over 20 år og har skrevet vidt og bredt om religionen. Ved at an-

En definering af religion i et pluralistisk samfund

vende den tregrenede fremgangsmåde, udførte dr. Wilson en "sandsynlighedsop-tælling" af 20 faktorer, som han finder er karakteristiske i enhver religion i den ene eller den anden kombination. dr. Wilson skrev en udførlig udtalelse, hvor han analyserede de vigtigste funktioner i Scientologi såvel som i andre vigtige religioner i verden. Han fandt, at "Scientologi er et ægte system med religiøse trossætninger og praksis, hvilket opstår fra dens tilhængeres dybe og ærlige engagement." Endelig konkluderede han, at "for mig står det klart, at Scientologi er en bona fide religion og bør anses som en sådan."

2. Dr. M. Darrol Bryant

*Professor i religion og kultur,
Renison College,
Waterloo Universitet, Canada.*

Siden han først fik kendskab til Scientologi i midten af 70'erne, har dr. Bryant udført en langvarig analyse af religionen. Hans undersøgelse vedrørende religiøsitet er en tilpasning af den trebenede fremgangsmåde, idet han definerer den som "et samfund af mænd og kvinder sammenknyttet af et kompleks sæt trossætninger, praksisser, opførsel og ritualer, som på denne måde forsøger at relatere mennesket til heligt/gejstligt liv". Ligesom dr. Wilson, konkluderede dr. Bryant, at "Scientologi er en religion. Den har sine egen særskilte tro på og opfattelse af en uset åndelig orden, sin egen særskilte religiøse praksis og rituelle liv, den har sine egne skrifter og samfundsopbyggende aktiviteter."

3. Dr. Regis Dericquebourg

*Professor i religionssociologi ved
Lille III Universitet, Frankrig.*

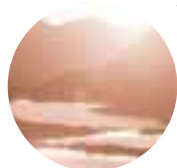
Dr. Dericquebourgs undersøgelse er endnu en modifikation af den tregrenede definition af religion, som interesserer sig

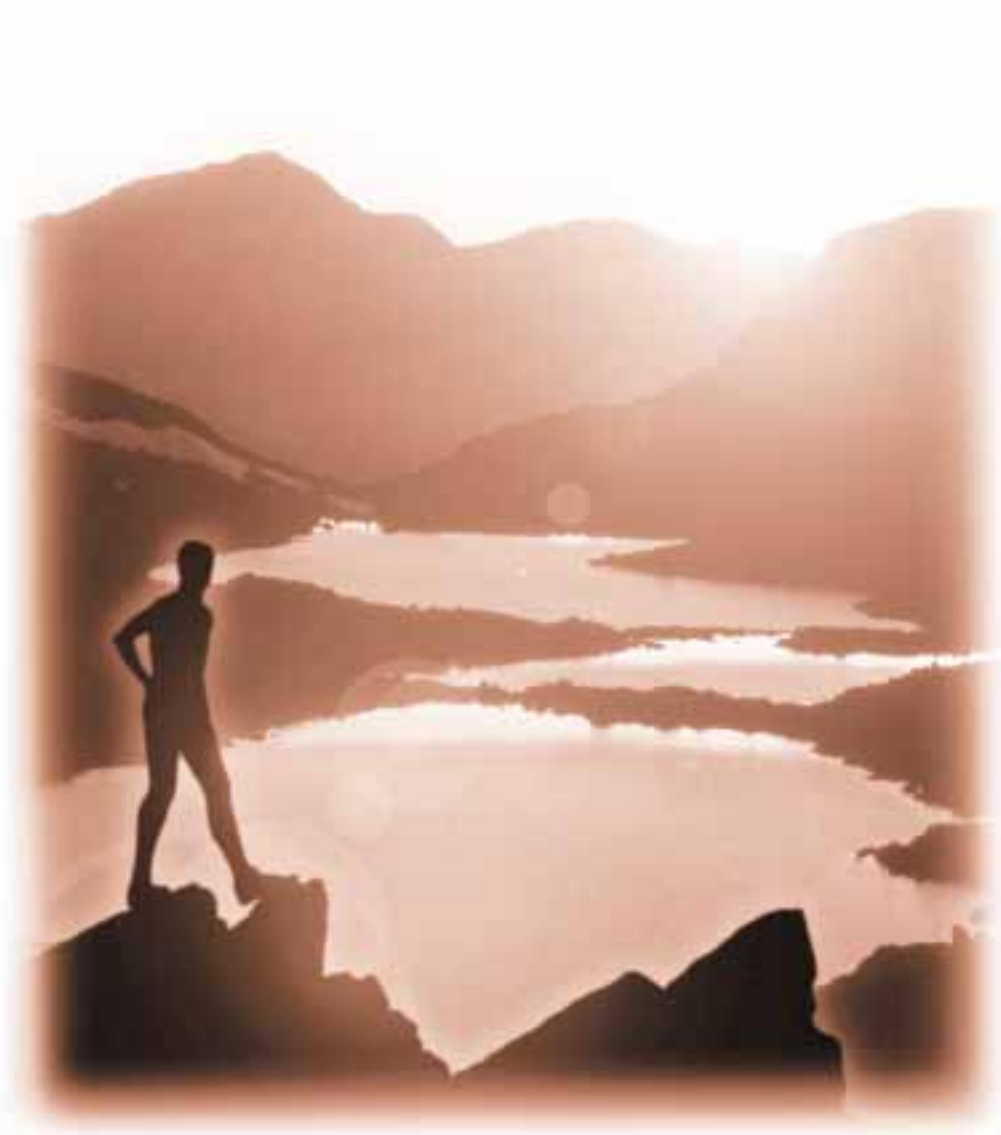
for: (1) en kosmologi, hvor universet får en mening ud fra en eller flere overnaturlige kræfter, (2) en moral som udgår fra denne kosmologi og som er i stand til at give vejledning og støtte, (3) redskaber eller praksis som sætter mennesket i kontakt med det overnaturliges principper og (4) et fællesskab af tilhængere. Efter at have studeret Scientologis skrifter og praksis og efter at have interviewet næsten 300 franske scientologer, havde dr. Dericquebourg ingen problemer med at konkludere, at Scientologi er en bona fide religion. "Scientologi har en religions karakteristika. Den har en teologi, et sæt af metoder der gør det muligt at nå den åndelige del i ethvert menneske, en "meget bureaukratiseret" kirkelig struktur samt religiøse ritualer.... Scientologerne udnytter brugen af rationelle redskaber i forståelsen af en mystisk vej til forståelsen af den mystiske sfære, en transformation af selvet og en transformation af verden. Det er sandsynligt, at det er af den grund den synes unik blandt religioner.

4. Dr. Alejandro Frigerio

*Docent i sociologi på
"Det Katolske Universitet i
Argentina".*

Dr. Frigerio tog et mere udvidet udgangspunkt i sin analyse af Scientologi, idet han anvendte 5 forskellige metoder, der normalt bruges af sociologer: (1) en "selvstændig" definition, der undersøger en religion ud fra dens tilhængeres religiøse erfaringer, (2) en "komparativ" definition, som adskiller religion fra andre livsopfattelser, (3) en "funktionel" definition, der tager udgangspunkt i de konsekvenser religionen har på andre områder af livet, (4) en "analytisk" definition, som undersøger religion ud fra de forskellige måder, den udtrykker sig selv på, og (5) det som kaldes en "emic" definition, der fokuserer på de aspekter, som kulturen vedkender sig

som religiøse. Som en afslutning på sin grundige analyse, konkluderede dr. Frigerio, at "Scientologi er en religion ud fra alle de indfaldsvinkler, der er tilstede i den nuværende diskussion i sociologien om, hvad termen religion egentlig er".

5. Dr. Frank K. Flinn

*Professor i religiøse studier,
Washington Universitet,
Missouri*

Dr. Flinn har studeret nye religioner siden 1962. Han tog udgangspunkt i den klassiske tregrenede definition, som der

er blevet redegjort for i det foregående og konkluderede, at Scientologi uden nogen form for tvivl må betragtes som en religion. "Jeg hævder uden at tøve, at Scientologi Kirken udgør en bona fide religion. Den er i besiddelse af alle de essentielle karakteristika som kendetegner religioner verden over; (1) en veldefineret troslære, (2) som udmønter sig i religiøs praksis (positive og negative normer for adfærd, religiøse ritualer og ceremonier, handlinger og synspunkter), og (3) den udgør en gruppe af tilhængere i et identificeret religiøst fællesskab, der

En definering af religion i et pluralistisk samfund

ikke adskiller sig fra andre religiøse fællesskaber.”

6. Fumio Sawada

*“Den ottende indehaver af Yu-Itsu
Shinto religionens hemmeligheder”*

Sawada er en af Japans førende autoriteter på det religiøse område og forhenværende rektor for det respekterede Sophis Universitet. Sawada har, som asiatisk forsker og overhoved for den ældste religion i Japan, bragt et enestående perspektiv ind i analysen af Scientologi. I sit arbejde gik han ud fra den japanske definition af religion, der er ”at lære om det oprindelige, at søge tilbage til det oprindeliges kilder”. Ydermere må et religiøst trossamfund, for at blive anerkendt som religion i Japan, – ”formidle undervisning, udføre religiøse ceremonier og uddanne sin menighed”. Sawada konkluderer utvetydigt, at ”Scientologi gør alle disse ting”. Han fortsatte ”Japan er et land, hvor religionerne lægger vægt på at forhøje den åndelige evne. Set ud fra et japansk synspunkt er Scientologi en religion på linje med de religioner som allerede er her... Den har flere lighedspunkter med japanske religioner end med vestlige religioner og af den grund kan den blive misforstået i Vesten, fordi den ikke er lig med de andre almindelige religioner”.

7. Prof. Urbano Alonso Galan

*Teolog og Filosof,
Madrid*

Dr. Galan anvendte også den tre-grenede definition af religion, idet han fokuserede på læresystemer, ritualer, organisationer og åndelige objekter. Han

nåede frem til, at Scientologi omfatter ”et fællesskab af personer, der samler sig om en kompleks troslære, i en søgen efter uendeligheden, det hellige. I denne søgen forsøger scientologerne at placere mennesket i dets rette relation til det guddommelige” og han konkluderede, at ”Scientologi til fulde opfylder de krav, der skal til, for at kunne kaldes en religion”.

Disse veldokumenterede, tilbunds-gående og afvejede ekspertudtalelser er blevet støttet af dusinvis andre. Til sammen viser de, hvor stor bredde der er i den ”etisk neutrale” definition i dens redegørelse for de religiøse tanker og praksis. De er utvetydige i deres holdning til, at Scientologi er en religion i enhver henseende.

Hver af disse ekspertudtalelser giver et betagende billede af enhver religions karakteristika, og hvorledes disse karakteristika afspejler sig i Scientologi. Mens megen indsigt kan opnås ved at læse disse udtalelser, kan endnu en dimension opnås ved at læse det følgende: en beskrivelse af Scientologi religionen, der helt enkelt viser den transcendent dimension af Scientologis troslære, praksis og opbygning. Ved at læse disse kapitler vil læseren uden besvær kunne se, hvordan Scientologi har træk tilfælles med andre religioner og lever op til de almene funktioner, der er beskrevet i det ovenstående. Læseren vil også kunne indse noget endnu mere betydningsfuldt – hvorledes Scientologi er viet til at give mennesket en praktisk og opnåelig vej til åndelig frelse.